TOPONIMIA VĂII HUMOR

LEON BUBURUZAN

Ca introducere, se cuvine să menționăm că valea pârâului Humor are o lungime de 26 km de la izvoare până la vărsarea sa în Moldova, lângă orașul Gura Humorului, fiind considerată o vale plină de pitoresc şi cu o bogată istorie, care atrage anual tot mai mulți turişti din țară şi străinătate. Pe cursul acestei văi sunt aşezate cinci localități, şi anume: orașul Gura Humorului, satul şi centrul de comună Mănăstirea Humorului, satele Poiana Micului românească, Poiana Micului slovacă şi Pleşa, populată de polonezi.

Printre obiectivele turistice cele mai importante de pe această vale se află Mănăstirea Humor, instituție ecleziastică cu o vechime de peste şase secole, fiind prima înzestrată cu pictură murală exterioară dintre cele cinci mănăstiri de acest fel din Bucovina şi din lume, fapt ce a dus la înscrierea sa, în 1993, în patrimoniul UNESCO.

Numele de locuri de pe valea Humorului oglindesc o realitate bine determinată şi nu întâmplătoare ori puțin cunoscută, aşa cum se întâmplă în alte zone din Bucovina şi, mai cu seamă, din Ardeal. Astfel, aceste nume exprimă configurația şi însuşirile terenurilor, aspectele istorice, numele proprietarilor, flora din zonă, naționalitățile care s-au perindat ori care locuiesc în continuare, precum şi alte aspecte. După modul cum se prezintă aceste toponime, ne-am orientat spre o clasificare a lor în 10 subcapitole.

1. Originea şi evoluția toponimului *Humor*

1. 1. Sorgintea şi împrejurările apariției noului toponim

Având în vedere că *Humor* este toponimul cel mai important pentru lucrare, îi vom dedica o atenție suplimentară şi aceasta din considerentul că cei care s-au ocupat de istoria acestor locuri, istorici, monografi, geografi, nu s-au preocupat ori n-au reuşit să descifreze etimologia şi contextul apariției acestui nume de loc cu rezonanță exactă la prima vedere.

Pentru mulți străini, dar şi pentru majoritatea localnicilor, Humor (de la Mănăstirea Humor şi de la Gura Humorului) înseamnă „haz-veselie”. Pentru cei cu o anumită cultură muzicală, această semnificație se accentuează, deoarece ei mai cunosc că sunt unele compoziții instrumentale cu caracter sprinten şi glumeț, care se numesc *humoreşti* (singularul de la humorescă). În accepția multora, Gura

Analele Bucovinei, **XX**, *2* (41), p. – , Bucureşti, 2013

BDD-A32949 © 2013 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:00:28 UTC)

Humorului ar deriva de la substantiv comun însoţit de un atribut: gură veselă, plină de glume sau umor.

Pentru intelectuali, oameni analitici şi cu o anumită cultură, care ştiu că localităţile cu toponimul Humor sunt mult mai vechi, când, în limba română, nu avea cum să pătrundă neologismul francez *humeur* sau *humour*, această denumire pare relativ exotică, în condiţiile în care localităţile din jur au rezonanţe şi semnificaţii neaoş româneşti: Bucşoaia, Frasin, Vama, Capu-Codrului, Ilişeşti, Pălninoasa etc.

Având în vedere că în perioada ocupaţiei habsburgice, *Humorului* i s-a mai spus *Humora* şi *Humori*, unii etimologi i-au acordat tot felul de origini şi semnificaţii. Alţii i-au atribuit origini slave, hunice, tătare etc.

Acest nume de loc sau toponim apare, pentru prima dată, în izvoare scrise, la 13 aprilie 1415, într-un uric redactat în limba slavonă, la Suceava, în care domnitorul ţării, Alexandru cel Bun, dăruieşte mănăstirii de la *Homor* moşia de Peste Deal, care cuprindea satele actuale Pârteşti, Cacica, Soloneţ: „Cu mila lui Dumnezeu, noi, Alexandru Voievod, Domn al Ţării Moldovei, facem cunoscut […] că am dat mănăstirii panului Ivan Vornic, Adormirea Născătoarei de Dumnezeu, care este la *Homor*, un sat […]”[1].

Toponimul *Homor* se traduce din limba maghiară – şi nu din tătară, aşa cum afirmă unii[2] –, „repedea”, referindu-se la pârâul cu acest nume, care, în perioada ploilor torenţiale şi a topirii zăpezilor, este destul de vijelios ca să poată fi botezat astfel. În ce împrejurări şi când anume i s-a conferit această denumire în maghiară, de *Humor*, nu se ştie cu exactitate, iar istoricii noştri, inclusiv T. Balan, fiu al acestor locuri, nu au zăbovit asupra lămuririi acestei probleme importante. Acest fapt a constituit pentru noi o provocare şi ne-a determinat să consacrăm un studiu în acest sens, pe care urmează să-l publicăm cu altă ocazie.

Pe scurt, toponimul de *Humor* pare a fi apărut cu mai multe decenii înainte de menţiunea scrisă, din 1415, şi anume în perioada funcţionării Comitatului de Frontieră, subordonat regelui maghiar, care urmărea apărarea împotriva tătarilor, care constituiau atunci o mare ameninţare pentru regatul ungar, în această zonă est-carpatică, Homor, pe lângă semnificaţia de „repede”, mai înseamnă, în limba maghiară, „grabă, şerpuire, iute, rapid, mişcare”. În Ungaria, dar mai ales în Ardeal, pentru ape curgătoare repezi, întâlnim frecvent toponimul *Homorod* care se regăseşte, îndeosebi, în judeţele Harghita, Satu Mare, Alba, Hunedoara. Dar tot în maghiară, pentru ape repezi se mai utilizează toponimul *Sebeş* (Szebeş) care se regăseşte, de asemenea, în câteva locuri din Ardeal. Specialiştii maghiari consultaţi în această problemă, cercetătorul ştiinţific în istorie medievală, dr. Demeny

[1] Pergament care se află la Academia Română , LXXXV/41. A fost citat de I. Bogdan în *Cnejii români*, în „Analele Academiei Române”, seria a II-a, tomul 26 (1903), p. 26.

[2] Bunăoară I. Drăguşanu, în *Povestea aşezărilor bucovinene*, vol. II, p. 163, afirmă că „*Humor* se traduce din tătară şi nu maghiară”. Cercetările noastre în acest sens, bazate pe studiul dicţionarelor tătare-române, tătare-ruse şi al lucrărilor filologilor tătari din Dobrogea, contrazic influenţele tătare.

BDD-A32949 © 2013 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:00:28 UTC)

Ludovic, de la Institutul de Istorie „N. Iorga” din Bucureşti, şi Cseke Gabor, filolog la Universitatea „Babeş Bolyai” din Cluj-Napoca, arată că toponimele de *Homor* şi *Homorad* ar fi fost atribuite de către etnia de origine preponderent turcică din cadrul poporului maghiar, din care făceau parte şi secuii care au staţionat cu trupele lor militare şi conduse de comitele secuilor, A. Lackfy, în zona Bucovinei, inclusiv Humor, în prima parte a secolului al XIV-lea. Ipotezele noastre, bazate pe logică şi istorie, duc la concluzia că, în această perioadă, şi alte localităţi din Bucovina au fost botezate cu toponime maghiare: *Baia*, *Corlata*, *Siret*, *Rarău*, *Higa* şi *Humor* (*Humora*) în număr de trei – una în Zahareşti şi două în nordul Bucovinei.

Modul cum s-a impus noul toponim *Homor*, de sorginte maghiară, peste toponimul precedent românesc de *Săliştea lui Dobrin*, într-un timp de câteva decenii, pare surprinzător. Acest fenomen istorico-lingvistic este destul de complex şi dificil de explicat, iar spaţiul destinat pentru acest articol nu ne permite să-l detaliem. Conform cercetărilor noastre, efectuate pentru elucidarea acestui fenomen, această transformare lingvistică a fost posibilă numai datorită apariţiei unor mutaţii demografice profunde în zonă, cauzate de crunta dominaţie tătară de peste un secol (1240–1350). Această subjugare a declanşat mari „viduri demografice” şi în zona Humorului, fapt care a permis trupelor maghiare staţionate să-şi impună noul toponim unguresc în locul mai vechiului toponim românesc.

Factorii cauzali şi condiţionali care au putut impune şi menţine noul toponim de *Homor* ar fi următorii: – abordarea şi utilizarea lui de către autorităţi militare de temut; – obişnuirea populaţiei locale, care a început sa repopuleze localitatea, cu noul toponim, căruia i-a dat treptat o rezonanţă românească. (Din *Homor*, l-a transformat în *Humor* ca şi în cazul cuvintelor de origine slavă, unde avem exemple numeroase); – utilizarea lui în actele cancelariei domneşti de la Suceava, care l-a „bătut în cuie” prin apariţia sa în uricul domnesc (Alexandru cel Bun, 1415), impunându-l şi de sus în jos. Altminteri, risca să fie marginalizat şi eliminat de către mult mai vechiul toponim *Săliştea lui Dobrin*, care ar fi putut să renască odată cu revenirea unei părţi din populaţie la matca natală.

1. 2. Evoluţia şi proliferarea toponimului *Humor*

Noul toponim *Homor*, românizat *Humor*, pe parcursul celor şase secole, începând de la menţionarea sa în uricul voievodului Alexandru cel Bun, denumeşte satul care a înregistrat unele mutaţii toponimice, şi anume: – din 1415 până în 1776/1779, cu unele intermitenţe, s-a numit *Homor*; – din 1779 până în 1805 s-a numit *Humor* (*Humora*) – Valea Humorului (vocala „o”, fiind neobişnuită pentru graiul moldovenesc, se îndulceşte şi devine „u”); – între 1805 şi 1845, în perioada instalării depline a stăpânirii habsburgice, devine *Mănăstirea Humor* sau, în germană, *Kloster-Humora*; – în perioada 1845–1892, revine din nou la vechiul

BDD-A32949 © 2013 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:00:28 UTC)

nume de *Humor* şi, uneori, puţin nuanţat în *Humora* sau *Humori*; – din 1892 până în prezent redevine sub numele de *Mănăstirea Humor* sau *Mănăstirea Humorului*[3].

În concluzie, localitatea a purtat numele de *Homor*, *Humor* un număr de 447–500 de ani, iar *Mănăstirea Humor* un număr de 153 de ani, adică de peste trei ori mai puţin.

După părerea noastră, satul (şi comuna) ar trebui să poarte în continuare numele de *Humor*, iar locuitorii acestuia, humoreni, aşa cum îl numim noi în actualul studiu. Înlocuirea denumirii de *Humor* în *Mănăstirea Humor* s-a făcut dintr-o eroare comisă de autorităţile austriece, neavând la bază nicio raţiune logică, istorică sau de alt ordin[4].

Pe lângă evoluţie, toponimul *De la Humor* avea să înregistreze şi o anume proliferare. De la numele apei, botezată *Humor*, în româneşte *Repedea*, toponimul s-a extins, dând satului denumirea de *Humor* şi apoi locului aflat la gura acestui pârâu, pe nume *Săliştea Poiana de la gura Humorului*.

Datorită prestigiului şi averilor din diferite ţinuturi primite de către *mănăstirea de la Humor* sub formă de danii, toponimul se va extinde şi în afara *Văii Humorului*. Aşa va apărea localitatea *Humoreni*, judeţul Suceava, datorită donaţiei către mănăstire a moşiei, constând din jumătatea satului Comăneşti, de către fraţii călugări Ghedeon şi Ghelasie Comănescul, la 1741[5]. Această moşie, slab locuită, va fi colonizată cu populaţie adusă din Ucraina şi va primi numele de *Liudi Humora*, *Liuzii Humorului* şi, în cele din urmă, *Humoreni*.

Alt toponim derivat de la *Humor* se numeşte *Măgura Humorului*, din comuna Breaza, de lângă Câmpulung. Alexandru Lăpuşneanu dăruieşte *Mănăstirii Humor*, în 20 aprilie 1555, muntele Măgura, care va fi folosit mulţi ani de către aceasta de unde şi numele.

Tot de la rezonanţa şi vechimea toponimului *Humor* derivă şi câteva nume de familie, *Humorean* şi *Humoreanu*, răspândite în zona Fălticeni şi în alte localităţi din judeţul Suceava şi din ţară.

2. Nume şi locuri care arată formele şi însuşirile de relief

[3] Documentaţia despre această evoluţie toponimică am deţinut-o din studierea condicelor pentru naşteri, cununaţi şi morţi ale satului, existente la Serviciul Judeţean Suceava al Arhivelor Naţionale.

[4] Pledoaria noastră pentru ca renumita localitate să se numească din nou *Humor* are la bază următoarele argumente: – aspectul pragmatic: *Humor* conţine cinci litere, fiind uşor de pronunţat şi de transcris, *Mănăstirea Humorului* conţine de aproape patru ori mai multe litere – 19, devenind greoi de pronunţat şi de scris, în toate situaţiile grafice; – dificultăţi de identificare pentru mulţi necunoscători şi pentru mijloacele mass-media. Unii, pentru a evita pleonasmul „mănăstirea de la *Mănăstirea Humorului*", crezând că este o eroare, spun „mănăstirea de la Gura Humorului", iar alţii, de la ei înşişi, pronunţă sau scriu, când este vorba despre lăcaşul de cult, „mănăstirea de la *Humor*" cum de altfel, este şi firesc şi după cum apare menţionată în primul act oficial, uricul de la 1415.

[5] I. Bogdan, *op. cit.*, p. 50.

BDD-A32949 © 2013 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:00:28 UTC)

Gura Humorului este un toponim care indică locul de vărsare a pârâului *Humor* în râul Moldova. În trecut a purtat numele de sălişte Poiana şi aparţinea de moşia *Mănăstirii de la Humor*.

Prima atestare documentară apare la 26 noiembrie 1490, când Ştefan cel Mare trece această localitate în stăpânirea ctitoriei de la Voroneţ, oferindu-i, în schimb, *Mănăstirii Humor*, satul Glodeni: „Am dat mănăstirii de la Voroneţ acea sălişte, anume Poiana de la gura *Humorului* să fie [...] de la noi uric, neclintit niciodată în veci". Totuşi, date despre aceste locuri încep să se regăsească de la începutul primului mileniu d. Hr.

Având în vedere că *Poiana de la gura Humorului* se afla între cele două mănăstiri vecine – Voroneţ şi *Humor* – care dominau viaţa socială şi economică a zonei, localităţii avea să i se acorde un statut periferic. Astfel, recensământul întreprins de noile autorităţi austriece, la 1774, găseşte aici doar 20 de familii (circa 100 de locuitori). Populaţia va înregistra, însă, în deceniile următoare, o creştere însemnată datorată colonizării cu etnii aduse din Imperiu, îndeobşte de cult romano-catolic: germani, austrieci, polonezi, ucraineni etc., dar şi cu evrei, care vor domina viaţa social-economică şi politică a localităţii ca şi în alte locuri din Bucovina.

În această perioadă localitatea va primi numele de *Gura Humorului*, iar în 1820 va căpăta statut de târg, ipostază care va facilita mari şi intense schimburi comerciale între localităţile agricole de şes şi cele de munte. Localitatea va deveni şi centru administrativ al zonei, subordonând 32 de localităţi comunale. Spre sfârşitul secolului al XIX-lea, *Gura Humorului* devine totodată şi staţiune climaterică datorită condiţiilor naturale benefice: peisagistic, climat blând, aer ozonat, ape curate, dar şi localităţilor rurale din jur, marcate de pitoresc, cu populaţie primitoare şi cu multe şi frumoase datini şi tradiţii locale.

În 1904, localitatea capătă rang de oraş, deoarece, în deceniile precedente, se dezvoltă sub aspect edilitar şi demografic, devenind un centru important pentru această zonă.

Prin anii 1960–1980, oraşul *Gura Humorului* cunoaşte o accentuată dezvoltare economică: industria lemnului, filatură, industrie locală, transporturi şi important centru minier care subordonează întreaga zonă a Bucovinei.

Astăzi oraşul are peste 17 000 de locuitori şi posedă mai multe obiective de interes social-economic, cultural şi turistic, recăpătând, totodată, şi statutul de veritabilă staţiune climaterică. Printre obiectivele de interes turistic menţionăm: Muzeul Etnografic, zona de agrement „Lunca Moldovei" (cu parc dendrologic, moteluri, restaurante-terase, bazine de înot, pârtie de schi cu telescaune, parc de distracţie), două rezervaţii naturale (Piatra Pinului şi Piatra Şoimului, unde se găsesc peşti fosili din Oligocen), casă de cultură şi bibliotecă, hoteluri şi foarte multe pensiuni turistice atrăgătoare. Lângă oraş se găsesc celebrele mănăstiri Voroneţ şi *Humor*, precum şi o serie de localităţi înconjurătoare de mare atracţie turistică.

BDD-A32949 © 2013 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:00:28 UTC)

Larga, pârâu, de departe afluentul cel mai lung, mai abundent, dar şi mai larg, devenind în prezent şi o parte a satului cu o populaţie numeroasă.

Lunga, pârâu, afluent lung şi îngust, de-a lungul căruia, alături de locuinţele tradiţionale, s-au ridicat în ultimii patru ani mai multe vile de agrement şi turistice.

Dulcea, pârâu, afluent al *Humorului*, dar şi zonă de locuinţe. Numele se pare că se trage din climatul mai dulce, datorat orientării sud-vestice şi protecţiei de curenţii nord-estici, conferite de Obcina Mică şi nicidecum de la o persoană pe nume *Dulcea*, cum afirmă Ilie Dan într-o lucrare de toponimie[6]. O altă influenţă a acestui nume poate fi şi de la *Dulcea* de peste culme, din Cacica, care este pârâu cu apă dulce în contrast cu izvoarele sărate din jur.

Pleşa, Plesch, Plefs, în cadastrele germane, sat, trecătoare şi pârâu, situate în partea nord-estică a satului şi care în română-slavonă înseamnă „loc pleşuv". Acest lucru se datorează conformaţiei reliefului, sub formă de trecătoare în cadrul Obcinei Mici, care, datorită curenţilor puternici, mai cu seamă a Crivăţului dinspre nord-est, a făcut ca acest loc să fie lipsit de vegetaţie forestieră. Acest lucru a permis, la 1838, să se înjghebe o aşezare de colonişti polonezi. Locuinţele lor sunt toate pe partea sudică a colinei, unde climatul este mai blând.

Peste-Vale, parte a satului situată în stânga *Văii Humorului* şi care reprezintă circa o pătrime din sat. Această parte a localităţii s-a mai numit, în trecut, şi „Ciungii Bodnarului". Aici s-au aşezat, în perioada formării comunei, familiile venite mai cu seamă de Peste Deal. Uneori, locuitorii din această parte a satului spun *Peste Vale* la cealaltă parte a aşezării, care formează grosul comunei.

Arşiţă, sunt cel puţin trei locuri pe *Valea Humorului* cu astfel de nume. *Arşiţa din Larga*, formată dintr-o culme mare împădurită. *Arşiţa*, menţionată în unele părţi din *Dulcea*, formată din imaş, fâneţe şi ogoare şi *Arşiţa din Ţarină*. Toate derivă de la un loc expus la soare, ars de soare şi, îndeobşte, neîmpădurit.

Arsură, loc din Ţarina de Sus, derivat de la pădure arsă.

Bahne, Răgoaze, ambele locuri din partea superioară a Obcinei Mari, care arată natura mlăştinoasă a terenului şi, respectiv, plantele care indică acest lucru.

Dealul Mare, toponim care se identifică cu Obcina Mare[7], în documentele timpului (Alexandru cel Bun, Ştefan cel Mare). Astăzi acest loc se referă numai la Poiana situată în coama Obcinii Mari, la izvoarele păraielor Larga şi Maghernița, a cărei denumire se trage de la mărimea acestei culmi. A mai purtat denumirea şi de *Poiana lui Crăciun*, după proprietarul care a avut-o în stăpânire şi care, ca şi alţi proprietari, în trecut, ierna acolo cu vitele.

Piciorul Lung, Piciorul Pietrelor, Piciorul Scurt, Plaiul Mare, toate denumiri ale versanţilor dinspre sat ai Obcinei Mari, şi anume ale acelor proeminenţe dintre

[6] Ilie Dan, *Toponimie şi continuitate în Moldova de Nord*, Iaşi, Editura Junimea, 1980.

[7] Deci în uricele din timpul lui Alexandru cel Bun şi Ştefan cel Mare, culmea Obicinii Mari se numea Dealul Mare. Se cuvine aprofundată această mutaţie toponimică şi văzut când toponimul, neaoş românesc, a fost înlocuit cu împrumutul ucrainean de obcină. Valabilă şi pentru celelalte obcini.

BDD-A32949 © 2013 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:00:28 UTC)

două pâraie care duc de la bază, din vale, până sus pe coamă. Pe asemenea plaiuri şi picioare, care se află din Larga până în Lunga, se regăsesc cele mai bune căi de acces.

Pârâul Rău, pârâu, afluent de dreapta al *Humorului*, care, datorită pantei relativ abrupte pe care o străbate, precum şi a rocilor care le dislocă din masivul Obcinei Mari, este greu accesibil. În preajma acestui pârâu, sus, pe culme, s-au aflat, până mai ieri, frumoasele poieni numite *Prelunca Răului*, astăzi împădurite în mod artificial de silvicultorii locali.

Strâmtură, teren şi formaţiune geologică situată pe cursul mijlociu al *Văii Humor*, unde lunca se strâmtează foarte mult, de unde şi numele. Acest toponim este printre primele menţionate în izvoarele scrise din zonă. Astfel, într-un document emis de cancelaria domnească de la Suceava, la 28 XII 1428, unde se precizează hotarele de atunci ale moşiei mănăstirii, stă scris: „[...] de la *Strâmtură*, pe *Humor* în sus, până la obârşie şi pe amândouă părţile”[8].

Vârvata, pârâu şi culme (parte din Obcina Mică), aflate în partea stângă a zonei inferioare a pârâului *Humor* (între sat şi localitatea *Gura Humorului*). Între aceste două localităţi, pârâul Vârvata a constituit cândva hotarul, până când primarul Ion Boca a înstrăinat, în favoarea sa personală, în mod tainic şi hoţeşte, imaşul dintre acest pârâu şi sat, vânzându-l pe o sumă însemnată vecinilor germani din Boureni.

Stanişte, imaş, format din microplatou şi deal proeminent, aflat în preajma pârâului Larga şi între Pâraie, unde se odihnesc vitele de vara, în timpul căldurilor de la amiază. În trecut şi loc de întâlnire şi joacă al tinerilor din împrejurimi. De menţionat frumuseţea acestei formaţiuni geologice formată din Stănişte, Vârful Dealului şi Bâtcuţa, pe care autorităţile locale ar trebui să le protejeze ca loc de păşunat şi turism şi nu înstrăinate la diferiţi indivizi, aşa cum s-a încercat prin anii 2003–2004.

Obcina Mare, culmea cea mai însemnată de pe partea dreaptă a *Văii Humorului* care înregistrează şi cele mai mari înălţimi şi mărgineşte de la un capăt la altul pârâul *Humor* pe lungimea sa de 26 de km, marcând, pe coama sa, hotarul cu satele dinspre vest (Moldoviţa, Frumosul, Dragoşa, Vama, Frasin şi Bucşoaia). Această culme este bine împădurită cu specii lemnoase valoroase (brad, molid, fag, carpen, paltin etc.) şi adăposteşte specii tot atât de valoroase de vânat. Denumirea de obcină are rădăcini slave şi se referă la culmi înalte, îndeobşte împădurite. În uricele de danie sau de confirmare a hotarelor *Mănăstirii Homor* se mai numeşte Dealul Mare. Cel mai relevant document, în acest sens, este cel al lui Ştefan cel Mare, din 26 octombrie 1491, când acesta confirmă *Mănăstirii Homor* hotarele sale cele vechi, uric în care sunt menţionate şi alte toponime de pe cele două obcini: *Dealul Holmului, Dealul Germanului, Bradul Muierii, Izvorul Tocilelor, Poiana Mărului* etc.

[8] M. Costăchescu, *Documente*, vol. I, p. 235.

BDD-A32949 © 2013 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:00:28 UTC)

Obcina Mică sau *Obcina Cacica*, este culmea de înălțimi, mult mai reduse, care mărgineşte partea stângă a *Văii Humorului.* Localnicii îi mai zic Deal, de unde şi denumirea locuitorilor din satele estice de după această culme, cei de Peste Deal. Pasul cel mai important pentru legătura cu satele de Peste Deal este Poiana Crucii, cu acces prin Pârâul Dulce din satul nostru şi Pârâul Dulce din comuna Cacica. În trecut, acest pas a fost foarte folosit pentru relațiile social-economice cu satele învecinate şi pentru procurarea sării de la ocna din Cacica.

Podirei (*Podireiul Lungii*, *Podireiul Macoveieştilor*, *Podireii Gălişeni*, *Podireiul de pe Larga* etc.), toponime care arată forma netedă, sub formă de platformă, a unor terenuri. În alte zone acestor forme de teren li se mai spune podină şi ele sunt frecvente atât în Bucovina, cât şi pe cuprinsul întregii țări.

Fundoi sau *Fundoiul Dobrinului*, format din mai multe poieni şi pădure aflate la poalele de sub capătul înalt al Dobrinului-Țufleca, undeva într-o fundătură sudică, prin care se mai face accesul spre pârâul Vârvata.

Curmătură, trecătoare peste o ramificație a Obcinii Mari din Pârâul Larga, spre Bucşoaia, pe lângă Pietrele Doamnei şi zona Cetățea sau Cetățuie. Această Curmătură, denumită în alte părți şa sau tarniță, dispune, în partea înaltă, de o frumoasă poiană ce poartă denumirea de *Poiana Curmăturii*.

3. Nume de locuri legate de unele plante din zonă

Plantele care au botezat anumite locuri sunt în exclusivitate lemnoase, adică arbori sau arbuşti, care sunt reprezentativi în localitate.

Pârâul Cireş, afluent de dreapta al *Humorului* din/în Poiana Micului, care îşi are izvorul în zona Comarnic, şi-a căpătat numele de la un cireş sălbatic (*Ceris avium*) care marca, probabil, în mod predominant acest loc.

La Ciungi, culme impunătoare a Obcinii Mari care scade abrupt deasupra Curmăturii (partea opusă a Pietrelor Doamnei) şi care, cu circa 5–6 decenii în urmă, avea câțiva fagi uscați şi lipsiți de crengi (ciungi).

Poiana Fagului, care în acelaşi timp este şi vârful cel mai înalt (1 062 m) al Obcinii Mici şi se află la hotarul dintre partea superioară a Poienii Micului şi împrejurimile oraşului Solca. Toponimul vine de la frumosul şi frecventul arbore, care este falnic prin aceste locuri, formând păduri masive, care a dat şi numele Bucovinei – fagul (*Fagus silvatica*).

Poiana Frasinului, aflată în apropierea Pârâului lui Boca, vine de la un frasin falnic care a străjuit mult timp acest loc numit Frasin (*Frasinus excelsior*), cândva doar o poiană înconjurată de pădure.

Haşca, loc de fânațe care a aparținut cândva neamurilor Onoi, apoi, mai târziu, Beleca, situată pe partea stângă a *Humorului*, în partea de jos a Poienii Micului, locuită de slovaci. Numele vine de la un fost copac uscat şi scorburos (din ucraineanul „chasca").

BDD-A32949 © 2013 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:00:28 UTC)

Poiana Mărului, nume întâlnit frecvent în toponimia românească şi în Bucovina. Pe teritoriul *Văii Humorului* se cunosc două locuri mai importante botezate astfel. Poiana Mărului sau Poiana Merilor de la izvoarele pârâului Humor, aflată la hotarele dintre Sucevița şi Dragoşa, cel mai invocat de izvoarele istorice, care reprezenta în trecut şi punctul de hotar nordic al moşiei mănăstirii. Acesta este pomenit pentru prima dată în actul de întărire a moşiei mănăstirii de către domnitorul Ştefan cel Mare, la 1491[9]. În alte documente, de la 1699, apare cu pluralul de Poiana Merilor.

A doua *Poiană a Mărului* se află în Țarnă şi a constituit proprietatea Jucănenilor, iar mai târziu a lui Gavril (Baluț) Buburuzan. Denumirea este căpătată de la mărul pădureț (*Malus sylvestris*), care se afla în poienile respective şi care răsfăța trecătorii cu florile sale frumoase sau fructele ademenitoare, toamna.

Pârâul Paltin, dar şi un alt toponim, *La Paltinul Creț*, care defineşte un loc mai restrâns din pădurile Magherniței. Ambele toponime sunt legate de frumosul arbore – paltin (*Acer montana*) –, din lemnul căruia păstorii îşi făureau frumoasele bâte (bote, bețe) pe care le împistreau, iar gospodarii din zonă făceau juguri pentru carele cu boi ori alte diferite lucruri şi chiar mobilier.

Vârful Scoruşet sau, greşit, *Scoruşeț*, vârful cel mai înalt al Obcinii Mari (1 223 m), dar şi pârâul cu acelaşi nume care este şi primul afluent de dreapta al pârâului *Humor*, trecut în harta din 1926 a Ocolului silvic *Gura Humorului*. Numele vine de la o pădure formată din frumoşii arbori cu fructe roşii, în buchete, numiți scoruşi (*Sorbus aucuparia*), de unde şi scoruşet şi nu scoruşeț cum mai este trecut pe unele hărți.

În trecut şi în alte locuri din zona satului purtau nume de plante, unele începând din secolul al XV-lea, şi anume: *Trei Brazi*, *La Brăduleț*, *Brazii Muierii*, *Dealul Ulmului*, *La Lozi*, *Bâtca Plopilor*, dar numele acestora s-a schimbat odată cu dispariția copacilor.

4. Locuri cu nume de animale

Surprinzător că într-o zonă cu multe animale sălbatice, cum este *Valea Humorului* să fie atât de rare toponimele care să le poarte numele.

Boureni, *Bouri* sau *Bori* (în pronunție germană), pârâu şi fost sat german în secolul al XIX-lea şi prima parte a secolului al XX-lea, când locuitorii lui au plecat în Germania. Astăzi, aceasta este cartier al oraşului *Gura Humorului*, situat la hotarul de jos, pe dreapta, al satului nostru.

Toponimul pare mai vechi dacă luăm în considerare documentele venețiene citate de I. Drăguşanu[10], care susțin că armatele maghiare (din perioada amintită

[9] I. Bogdan, *Documente*, vol. I, p. 489.
[10] I. Drăguşanu, *Povestea aşezărilor bucovinene*, vol. I, p. 54.

BDD-A32949 © 2013 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:00:28 UTC)

mai sus) ar fi zdrobit pe tătarii care ocupau zona la Boureni, lângă *Humor*, capturându-l pe hanul Kutlu Buga, căpetenia tătarilor şi executându-l prin spânzurare.

Acest loc a făcut parte, până în 1785, din moşia *Mănăstirii Humor*. Numele se poate trage fie de la taurul sălbatic pe nume bour (*Bos primigenius*), care trăia odată şi pe aceste meleaguri, fie de la boii suri ai *Mănăstirii Humor* care aveau drept loc predilect pentru păşunat această parte a moşiei.

Curcanu, deal, coastă a Obcinei Mici, situat pe partea stângă a *Humorului*, în zona sa mediană, care poartă această denumire, fără să se ştie originea ei.

Pârâul Oița, afluent de dreapta a *Humorului*, izvorăşte din culmea păduroasă a Obcinii Mari. Legenda spune că, în aceste locuri, din turma unui copilandru, un lup i-ar fi furat cea mai frumoasă şi mai dragă oiță. După acest eveniment, de câte ori a încercat băiatul să-şi regăsească mioara, i se părea că o vede şi îi aude behăitul ei melodios şi disperat, căutând să scape din gura lacomului lup, oița pe care lupul o ducea vie la puii lui lacomi.

Runcul Cailor, aflat sub vârful Chirimecii de pe culmea Obcinii Mici, loc unde într-o anumită perioadă de timp se obişnuia să fie păşunați, în principal, caii sătenilor.

5. Locuri cu nume de oameni

Majoritatea toponimelor omeneşti sau antroponimelor derivă, în principal, de la foştii proprietari ai locurilor respective, cei care au locuit un timp acolo ori au avut o anumită responsabilitate fața de un anumit loc. O parte din aceste denumiri sunt vechi, datând de la apariția satului sau, relativ mai recente (secolul XVIII–XIX).

Pârâul lui Alexă, derivă de la un bătrân pe nume Alexa Moroşan, care a locuit un timp în preajma acestui pârâu.

Pârâul lui Andrieş, vine de la numele lui Andrei Moroşan, un frate de-al lui Alexa, care a locuit în apropierea acestui pârâu, ceva mai la vale de Pârâul lui Alexa. Atât Alexa, cât şi Andrieş, fiind moroşeni, la origine, adică provenind din zonele muntoase şi izolate ale Maramureşului, au preferat ca şi alți moroşeni din sat şi din Bucovina locurile mărginaşe şi izolate.

Pârâul lui Buburuzan sau *Pârâul lui Miron*, derivă de la primul venit şi proprietar al Buburuzănenilor, care, emigrat din Transilvania, pe la 1780, cumpără zona pârâului şi o mare parte din Dealul Dobrin, unde îşi întemeiază o frumoasă gospodărie şi va da naştere unui neam puternic şi prosper. Toponimul respectiv se află în stânga pârâului *Humor*, în dreptul familiei Tudoraş şi a Complexului turistic „Buburuzan”. Astăzi acest toponim este aproape dispărut, odată cu dispariția gospodăriilor acestui neam din acest loc şi mutarea lor în vatra satului sau cu emigrarea lor în localități urbane. În prezent, unii mai numesc acest pârâu, Pârâul Roşu, după argila roşcată care este adusă în timpul revărsărilor.

BDD-A32949 © 2013 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:00:28 UTC)

Dealul Constandia, loc arabil şi de fânaţe, situat pe partea stângă a *Humorului*, între pârâul Pleaşa şi Ţiganca. Numele poate deriva de la un prim şi mare proprietar din sat, pe nume Costan, ori de la soţia acestuia, rămasă văduvă, metamorfoză frecventă în onomastica din nordul Moldovei.

Pietrele Doamnei, situate pe una dintre culmile derivate din Obcina Mare, pe pârâul Larga şi, deşi nu au înălţime prea mare, sunt maiestuoase şi impunătoare datorită povârnişului care pleacă de sub ele. Formate dintr-o rocă calcaroasă de culoare gri şi acoperite cu muşchi şi licheni de culoare alb-verzui, au căpătat, în timp, numeroase ondulaţii şi scobituri care le conferă un anumit farmec şi interes turistic. Aceste pietre impresionează cel mai mult, poate, prin misterul care-l degajă atunci când te apropii de ele şi care provoacă o puternică stare emoţională. Aura misterioasă a Pietrelor Doamnei se datorează locului izolat în care se află (culme împădurită şi neumblată), dând impresia că tăinuiesc ceva măreţ anume, de unde şi apariţia legendei că ar adăposti preţioase comori ori că au fost cândva loc de refugiu al unor principese. Această legendă despre Pietrele Doamnei a fost culeasă de etnograful şi folcloristul bucovinean Simion-Florea Marian şi publicată în lucrările sale. Legenda, însă, nu mai circulă de mult în memoria populară de prin partea locului, dar interesul pentru aceste monumente naturale rămâne încă viu.

Dobrin, în prezent mult mai redus ca suprafaţă şi format din Vârful Dobrinului, Coasta Dobrinului, Capu Dobrinului etc., aflate pe partea stângă a Văii Humorului, între pârâul Dulcea şi Varvata. În trecut, Dobrinul la întregul sat care, ulterior, a fost înlocuit treptat de *Humor*. În documentele scrise, Dobrinul este pomenit pentru întâia oară în uricul de întărire a moşiei de la 1428, sub denumirea de „Sălişţea lui Dobrin" şi era zestrea fraţilor Lazăr, Coste şi Stanciu, fiii vornicului Oană, întemeitorul *Mănăstirii Humor*, moşie care a fost donată acestei lavre prima dată la înfiinţare, prin anii 1400–1410, de către acest vornic de la Suceava, de obârşie din Zahareşti, dar uricul de danie este pierdut.

Pădurea, Podireiul şi Pârâul Macoveieştilor, situate în zona pârâul Gălăşeni-Lunga, ele arată că au fost proprietatea neamului Macovei, atestând prin aceasta că se numără printre cele mai vechi şi numeroase neamuri din sat. Prima datare a toponimului apare în harta cadastrală din 1785, întocmită de stăpânirea austriacă după secularizarea averilor mănăstireşti. Astăzi pârâul poartă numele de Gălăşeni.

Poiana Micului (*Buchenheim*, în germană, *Poiana* sau *Poliana Mikului* în poloneză), situată în zona superioară a *Văii Humorului* este în prezent sat aparţinând comunei *Mănăstirea Humorului.* Acest loc a fost colonizat în anul 1883 cu germani, în partea superioară a văii, şi cu slovaci, mai jos, în imediata apropiere. Aceştia au defrişat pădurea de pe ambii versanţi ai *Humorului*, creându-şi terenuri pentru fâneţe, arătură şi păşunatul vitelor şi, bineînţeles, pentru amplasarea gospodăriilor, care au dus la constituirea unei aşezări săteşti civilizate şi prospere. După ipotezele noastre, bazate pe judecăţi logico-istorice şi cunoştinţe toponimice, această localitate pare să fi fost bine populată în secolele de năvălire a popoarelor migratoare şi, mai târziu, în timpul dominaţiei tătare, constituind un loc ideal de

BDD-A32949 © 2013 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:00:28 UTC)

refugiu şi staţionare a populaţiilor din *Humor* şi de Peste Deal, dinspre Solca, Arbore. Doar toponimul de *Stoineasca* (*Stoineasca Mare*, *Stoineasca Mică*) şi, în parte *Bobeica* şi *Comarnic*, prin tălmăcirea din slavă, mai amintesc de acest lucru. După trecerea furtunilor, însă, locuitorii Poienii s-au răspândit în locuri mai prielnice, aici devenind, mai târziu, drept principal stăpân un anume oier, pe nume Micu, de unde şi denumirea de *Poiana Micului*. Dar şi acest proprietar a trebuit să cedeze locul coloniştilor germani şi slovaci amplasaţi aici, împotriva voinţei humorenilor, de către autorităţile austriece. În izvoarele scrise, sub acest nume o regăsim destul de târziu, în 1785, în timp ce alte locuri din întinsul Poienii Micului sunt amintite aproape cu patru secole mai devreme. Ea a făcut parte, cum se poate deduce, din averea *Mănăstirii Humor* şi apoi a Fondului Bisericesc.

Pietrele sau *Brazii Muierii* ori *Muierilor*, care este menţionat ca loc de hotar al moşiei mănăstirii şi apare pentru prima dată în uricul de întărire a moşiei, de la 1491, când Ştefan cel Mare rupe o parte din moşia *Mănăstirii Humor*, şi anume Săliştea de la gura *Humorului*, şi o oferă Mănăstirii Voroneţ în schimbul satelor Glodeni şi Dumbrăveni din ţinutul Dorohoiului. Toponimul se află în vecinătatea hotarului Obcinii Mici cu Solca. Şi aceste Pietre ale Muierii au dat naştere unei frumoase legende culese (ori zămislite) de marele folclorist Simion-Florea Marian[11].

Runcul lui Ochean, se situează în vecinătatea vestică a localităţii *Gura Humorului*, deasupra drumului spre Frasin, şi se întinde până la piciorul pietros din dreptul podului peste Moldova. A făcut parte mult timp din proprietatea satului nostru. Astăzi, după tot felul de dispute teritoriale, se află în posesia primăriei noastre, dar este mai puţin folosit de către humoreni şi lăsat pradă invaziei diverşilor arbuşti şi spini.

Denumirea locului derivă de la numele unui gospodar, pe nume Ochean, care l-a folosit pentru un timp pentru vitele sale.

Rafaila sau *Dealul Rafailă*, loc situat între pâraiele Ţiganca şi Dulcea, în aval de Arşiţa, folosit ca teren de fânaţe şi mai puţin arătură şi recunoscut pentru panta sa foarte abruptă dinspre *Valea Humorului*, care, totuşi, este acoperită de o iarbă bună de coasă. Toponimul se pare că derivă de la unii dintre proprietarii cu nume rusesc – Rafailă –, care se pare că făcea parte din familia muscalilor. Dar tot atât de bine poate deriva de la unul dintre starеţii mănăstirii, pe nume Rafail, care a activat în 1651.

Pârâul lui Toader, numele se trage de la unul dintre proprietarii acestui loc, pe nume Todan, formă ardelenească pentru Theodor, din care făcea parte neamul Boca, ramura de pe Maghernița.

Poiana Scutarului, situată pe partea stângă a *Humorului*, înainte de Poiana Mărului. Suprafaţă mare de fânaţ, astăzi, unde principalii posesori au fost Gheorghe Buburuzan, apoi descendenţii săi, Băluţ şi Cecea .

[11] Se poate vedea, în acest sens, *Legende istorice din Bucovina*, Iaşi, Editura Junimea, 1981, lucrare apărută întâia oară la Sibiu, în 1878.

BDD-A32949 © 2013 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:00:28 UTC)

Pe *Valea Humorului* mai există şi alte locuri cu nume de oameni, dar mai restrânse, iar folosirea lor este tot mai rară. Este vorba de *Poiana la Bumbici*, de pe Larga, *Poiana lui Bandas*, situată sus, deasupra mănăstirii, între imaşul şi pădurea din apropierea livezii lui Hison, pe pârâul La Florea, deasupra Podireiului, la care se mai poate adăuga *Şlagul la Gavril*, *Fânaţul lui Vasile*, *Pietrele lui Tofan* şi altele care sunt legate de numele unor oameni care au locuit ori s-au folosit un anume timp de asemenea locuri.

Documentele scrise şi bătrânii satului mai atestă şi alte toponime cu nume de oameni, care astăzi au dispărut, şi anume: *Poiana lui Isac*, *Poiana Popii*, *Pârâul Ignat*, *Fânaţul Bălăceştilor* etc.

6. Toponime legate de unele orânduieli ale mănăstirii

Stăpânirea acestor locuri timp de peste trei secole şi jumătate de către *Mănăstirea Humor* nu putea să nu-şi fi lăsat amprenta şi asupra denumirilor de locuri.

Călugăriţa, segment mijlociu al Obcinii Mici, situat între Dulcea şi Pleşa (cu înălţimea de 803 m). Acest loc se pare că a fost botezat de populaţia de Peste Deal (din satele Cacica şi Maidan, cu care se învecinează, în partea de est, această culme). I s-a spus Călugăriţa datorită existenţei, în trecut, a locuinţei unei călugăriţe. Pare ciudată această situaţie ca pe braniştea unei mănăstiri de călugări să domicilieze, în acelaşi timp, şi măicuţe, dar memoria colectivă a locului nu pare să mintă. Asemenea ciudăţenii se întâlneau numai în trecut, ele căutând să se ţină în mare taină. Nu este încă exclus să fie şi o legendă.

Chilia, *Poiana Chiliei*, *Cantonul Silvic Chilia*, locuri situate în partea de nord-vest a satului, dar şi vecine cu Lăptăria, unde, afirmau bătrânii, ar fi existat nişte chilii care adăposteau călugării care îngrijeau vitele mănăstirii, dar şi pe unii pustnici care preferau un loc mai retras, mai departe de agitaţia existentă între zidurile mănăstirii. Un alt toponim *Chilia* se mai află Peste Deal, în satul *Humoreni*, fostă moşie a *Mănăstirii Humor*.

Lăptărie, ţarină situată în dreapta luncii văii Humor şi Lunga. Se ştie că aici au funcţionat, un anumit timp, anexele care adăposteau vacile cu lapte şi lăptăria necesare celor care activau în cadrul mănăstirii. Acestea s-a desfiinţat odată cu mănăstirea, în primăvara anului 1785, dar toponimul a rămas viu chiar dacă destinaţia terenurilor s-a schimbat, devenind proprietatea unor săteni.

Maghernița, pârâul care trece prin preajma *Mănăstirii Humor*, de unde îi vine şi numele. Asemenea situaţie se regăseşte şi în cazul altor pâraie care trec pe lângă mănăstiri în Moldova. Pe acest pârâu, în apropierea instituţiei monahale, erau amplasaţi majoritatea robilor ţigani, folosiţi la tot felul de corvezi. Astăzi în partea sa de amonte s-au construit mai multe vile şi pensiuni pitoreşti.

Pârâul Ţiganca, afluent de stânga al *Humorului*, între Pleşa şi Dulcea, semnalat pentru prima dată în documentele scrise, în harta cadastrală din 1785. Sunt mai multe versiuni legate de originea acestui toponim, inclusiv şi o duioasă

BDD-A32949 © 2013 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:00:28 UTC)

legendă (cu locuința formată dintr-un bordei aparținând unei familii de țigani peste care s-ar fi prăvălit, în timpul unei furtuni, un copac care a ucis pe toți ceilalți membri ai familiei, rămânând singură şi nemângâiată pe acest pârâu, țiganca mamă...). Cert este că acest toponim vine să ateste prezența țiganilor robi la muncile agricole ale mănăstirii, nu numai în cadrul satului, ci şi Peste Deal (Pârteşti, Comăneşti, Cacica), unde *Humorul* avea moşii.

Părăul Văcărenilor, afluent de stânga al *Humorului*, aflat în zona Dobrinului, populat preponderent de cei din neamul Văcari, care aminteşte de îngrijitorii de vaci ai fostei mănăstiri.

Tot legat de activitățile conexe ale instituției monahale de la *Humor*, sunt cunoscutea şi alte denumiri până deunăzi: *Lunca Boilor* (situată în partea dreaptă a Moldovei, zona Arini-Piatra Pinului), *Corlata*, de pe dealul deasupra şcolii din sat şi altele, în prezent înlocuite cu alte denumiri.

7. Toponime care arată prezența etniilor conlocuitoare

Taiş (*Teisch*), traducere în limba germană a numelui Dealului Toaca sau La Toacă. Unii consăteni au folosit acest toponim numai pentru partea dealului utilizată de populația germană care se întindea din Boureni până în preajma Lărgii. Parcelarea riguroasă a acestui teren şi exploatarea sa agricolă, în stil intensiv şi modern, constituia un model nou de agricultură pentru acea perioadă, fapt care a influențat în mod pozitiv pe agricultorii români din sat. De aceea toponimul a rămas viu în memoria mănăstirenilor până astăzi. Acest toponim are o vechime relativ mică, datând de pe la 1842, dată când germanii au fost colonizați în Boureni şi li s-a dat în folosință o parte a acestui loc din sat. În prezent, toponimul *Taiş* tinde să se diminueze ca provenință, revenindu-se la vechea denumire de *Toacă*.

Bodea (*Bode*) este un alt toponim împrumutat de la germani. Acesta echivalează cu românescul „râpă”. În sat au rămas trei locuri cu această denumire: *Bodea de la Ciornei*, *Bodea de la Podul Mare* şi *Bodea Morii*. Astăzi asemenea topic începe să se degradeze, el fiind înlocuit tot mai mult de generațiile noi cu românescul „râpă”.

Pădurea şi *Părăul „La Nemți”*, situate pe Larga, între vecinătatea Pietrelor Doamnei şi Taiş. Această pădure, de câteva zeci de hectare, a fost în proprietatea nemților din Boureni, începând din 1842 până în 1940, când aceştia au plecat în Germania. Ca şi Taişul, şi această pădure era îngrijită şi administrată în stil german şi, totodată, straşnic păzită. Astăzi aceasta a revenit oraşului *Gura Humorului* şi naşte dispute teritoriale cu localitatea *Mănăstirea Humorului*, care a avut-o în stăpânire de la începuturi.

Dealul Germanului, loc de hotar al moşiei *Mănăstirii Humor*. Menționat în documentele legate de *Humor*, începând de la 1491 şi continuând cu cele de la anii 1699 şi 1783, după care dispare ca toponim. De reținut că în fiecare din satele

BDD-A32949 © 2013 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:00:28 UTC)

Botuşana, Pârteştii de Sus şi Pârteştii de Jos se află câte un deal al germanului, fenomen ce merită a fi aprofundat.

Dealul Holmului, loc de hotar al mănăstirii, menţionat imediat după Dealul Germanului doar o singură dată, în 1491. Holm în limba germană înseamnă *deal* sau *ridicătură*, dar şi în limba slavonă înseamnă acelaşi lucru (atestând cu acest prilej înrudirea îndepărtată dintre popoarele germane şi slave). Având în vedere că ambele aceste toponime erau menţionate după Bradul sau Pietrele Muierii, s-ar putea să fi făcut parte din zona superioară a Obcinei Mici (adică în vecinătatea Solcii). E posibil ca ele să pomenească de nişte proprietăţi ale unor germani care erau în slujba dregătorilor din ţinutul Sucevei. Aceştia se puteau trage din saşii de la Baia sau din saşii bistriţeni, care făceau numeroase schimburi comerciale, şi nu numai cu sucevenii, începând încă din secolele XIII–XIV.

Aceşti saşi, meşteri iscusiţi în construcţii de zidărie, ar fi participat şi la construcţia Mănăstirii Sucevița unde puteau să fie împroprietăriţi. Aşa s-ar putea explica prezenţa vârfului Holm (889 m) în apropierea acestei mănăstiri şi vecin cu teritoriul fostei mănăstiri *Humor*. Tot atât de adevărat, toponimul în discuţie să fi rămas de la slavii care au trăit mult timp pe aceste locuri şi au lăsat sute de toponime.

O altă categorie de toponime germane sunt cele cu caracter oficial, care căutau să traducă din româneşte în germană numele unor locuri: *Kloster Humora*, în loc de *Mănăstirea Humor*; *Buchenheim*, în loc de Poiana Micului. Iar dacă, pentru unele localităţi nu găseau sinonimul în germană, le dădeau o rezonanţă germană prin pronunţie şi scris. Pentru Pleşa se folosea *Plesch* sau *Plefs*, pentru Boureni – *Bori* etc. Această practică era extinsă pentru întreaga Bucovină ocupată de habsburgi (ca şi pentru alte ţinuturi cu acelaşi regim din Galiţia, Slovacia, Croaţia, Slovenia etc.) şi urmărea germanizarea sub toate aspectele a teritoriilor ocupate. Asemenea tip de toponime a fost ignorat de localnici, parţial, cu timpul, dar utilizat de populaţia de etnie germană şi de actele oficiale.

Şvabschi Colibî, toponim din culmea Obcinii Mici, dintre Solca şi Poiana Micului, dat de slovaci. În limba română înseamnă „Colibele Şfabilor” sau germanilor, pomenind de locul unde s-au aşezat provizoriu aceşti colonişti în aşteptarea slovacilor care fuseseră repartizaţi în aceeaşi zonă a Poienii Micului, înainte de a-şi împărţi valea superioară a *Humorului* în cele două viitoare sate, german şi slovac.

Poiana Biezova, din cadrul satului Pleaşa şi botezată în poloneză de populaţia locală după colonizare.

Ostragura, formă de relief proeminentă, situată în vecinătatea nord-estică a Pleşii, care în poloneză înseamnă „deal” sau „culme ascuţită”. De altfel şi în slavonă (care stă la baza limbii poloneze) traducerea este asemănătoare, de unde şi existenţa unor toponime similare, răspândite în Bucovina, care dăinuie de secole: Ostra, localitate minieră din zona *Humor*, Ostra, Ostriţa, Sadagura şi Cernagura din nordul Bucovinei.

BDD-A32949 © 2013 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:00:28 UTC)

8. Toponime care arată intervenţia omului

Runc (*Runcul din zona Lărgii*, *Runcul Cailor*, *Runcul lui Ochean*, *Runcul lui Vasile*), înseamnă suprafaţă despădurită, provine din latinescul *runcus* şi mai are sinonimele de curătură sau loc lăzuit. Dacă am lua toate suprafeţele despădurite de pe *Valea Humorului*, ar însemna ca 2/3 dintre toponime să poarte numele de runc, deoarece majoritatea terenurilor de fânaţ şi arabile de aici au fost înainte cuprinse de păduri, dar aceste locuri, au primit, în timp, diverse denumiri.

Jgheab, poiană mare şi frumoasă, străjuită de răşinoase, aflată într-o interesantă şa sau curmătură dintre pâraiele Larga şi Maghernița, precum şi între Arşiţă şi Runcul Lărgii. Numele vine de la existenţa unor jgheaburi instalate de oameni pentru adăparea vitelor în timpul verii, mai cu seamă a oilor, deoarece locul a atras de mai mult timp amplasarea stânilor.

Halăie, loc situat în coasta sudică a Dobrinului, în care se afla un puternic izvor, lângă care au fost dispuse halăie din lemn, numite şi jgheaburi, pentru adăparea animalelor.

Plaiul Slatinii, loc situat în fundul pârâului Dulcea, prin care, în trecut, slujitorii *Mănăstirii Humor* şi apoi sătenii aduceau, cu carele sau pe tarniţele cailor, de la ocna Cacica preţioasa sare pentru uz gospodăresc şi pentru animale sub formă de drob, sare cristalizată sau salină, în care scop, fiecare gospodar avea confecţionat un butoi special – „butoiul cu sare” (cu cercuri din lemn). Astăzi acest toponim a rămas doar istorie, sarea vine, de circa o jumătate de secol, pe alte căi.

9. Alte toponime

Bobeica, vârf înalt de 1 207 m, situat pe culmea Obcinii Mari, în sud-vestul Poienii Micului, de unde izvorăşte şi un pârâu cu acelaşi nume. Bobeica este un nume destul de răspândit în toponimia românească, inclusiv în Bucovina – Moldoviţa, Câmpulung, Fundul Moldovei etc.

Bursuni, plai însemnat din versantul estic al Obcinii Mari, care coboară la izvoarele Lărgii.

Chirimecea, al doilea vârf ca înălţime (920 m) de pe culmea Obcinii Mici, situat deasupra satului Pleşa, îi mai zic Kiriemetschi. Datorită poziţiei geografice, a constituit unul dintre vârfurile strategice ale acestei culmi, în care s-au dat lupte crâncene în cel de-al Doilea Război Mondial, fiind ocupat şi recucerit în mai multe rânduri de trupele germane şi sovietice, fapt ce a făcut ca presa din Moldova din acea perioadă s-o numească „al II-lea Stalingrad”.

Comarnic, alt vârf (983 m) din cadrul Obcinii Mari, situat mai la nord de Bobeica, în partea superioară a Poienii Micului. Şi aici s-au dat lupte înverşunate în vara anului 1944, lupte soldate cu numeroase victime omeneşti din partea armatelor

BDD-A32949 © 2013 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:00:28 UTC)

beligerante. De aceea, pe acest vârf s-a înălțat după acest război o mare cruce în memoria ostaşilor căzuți la datorie.

Stoineasa Mare şi *Stoineasa Mică*, din cercetările efectuate de noi, par cel mai vechi dintre toponimele *Humorului*. În slava veche şi în unele dintre limbile slave (rusă, ucraineană) se traduce ca „loc de staționare", de „tabără de oprire", semnificând locul de refugiu al unor populații în perioadele de invazie şi alte momente grele ale istoriei. Săpăturile arheologice ar putea confirma ipotezele noastre.

Trisciori (*Trisiciori, Treistori* etc.), curmătură sau poiană şi vârf (1 038 m), situate la îngemănarea celor două Obcine, Mare şi Mică. Prin curmătura şi Poiana Trisciorului se află calea de acces (în prezent marcată) între localitățile Poiana Micului şi Sucevița.

10. Toponime perechi, cu corespondență în localitățile de Peste Deal

Ne referim la cinci toponime importante care se situează pe raza comunei *Mănăstirea Humorului* şi, în acelaşi timp, şi Peste Deal, adică peste Obcina Mică. Acestea sunt: *Pleşa*, care are două-trei corespondențe în satele Soloneț şi Cacica (pâraie, deal şi loc de fânațe); *Dulcea*, cu corespondențe în pârâu, pădure şi loc arabil în comuna Cacica; *Țiganca*, cu corespondențe în Soloneț şi Cacica; *Călugărița*, cu pădure, deal, pârâu în satul Cacica; *Vârvăta*, cu deal, pădure şi pârâu care poartă acelaşi nume în comuna Pârteştii de Sus.

Cum s-ar putea explica acest fenomen rar întâlnit în Bucovina? Ipoteza noastră, bazată în principiu pe logică, istorie şi antroponimie, explică prezența toponimelor *Pleşa*, *Dulcea* şi *Vârvata* ca fiind „importate" din localitățile de Peste Deal odată cu populația provenită din aşezările de acolo, fapt ce este atestat de multe şi vechi neamuri din sat, provenite de Peste Deal, cum ar fi: Macovei, Micuțari, Hojbotă, Rusu, Bulexa. Acestora le-a fost mai uşor şi totodată mai drag să boteze locurile noi, învecinate cu cele din localitățile lor de proveniență. Fenomene similare le întâlnim la „băjenarii ardeleni", care botează locuri din Bucovina cu nume similare din Ardeal (Tinoasa, Corhanele, Vadul Bâdigănilor, Rediu), dar şi la ardelenii sudici, care au botezat mai multe localități din Muntenia subcarpatică cu toponime din zona lor de proveniență (Rune). La fel au botezat conqistadorii spanioli în Lumea Nouă o serie de localități cu denumiri din țara lor de origine, Spania, iar ruşii cu denumiri ruseşti, locurile cucerite din imensitatea Siberiei şi Extremului Orient.

De asemenea, cele trei toponime se explică mai mult logic, Peste Deal decât la noi. *Pleşa*, sub aspectul lipsei de vegetație, este mai accentuată în nord-est, de unde bate Crivățul, decât în *Humor*. *Dulcea*, ca apă, devine mult mai evidentă cu contrastul sărăturilor din jurul Cacicăi. *Vârvata*, ca feminizare a vârfului (deal, culme ascuțită), are mai multe antecedente feminine în zona Pârteşti-Ilişeşti, din vecinătate cu noi, şi anume: Ilişoaia, Nemoaia, Ursoaia, Igoaia, Strigoaia. Acestea,

BDD-A32949 © 2013 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:00:28 UTC)

deşi au la bază nume masculine (Iliş, ulm, urs, strigoi), în mod ciudat, au fost feminizate.

În schimb, *Ţiganca* şi *Călugăriţa* par de sorginte humoreană, având în vedere robii ţigani ai mănăstirii care lucrau atât în sat, cât şi pe moşiile de Peste Deal (Pârteşti, *Humoreni*). *Călugăriţa* continuă, de asemenea, denumirile călugăreşti de la *Humor*. După unii, ar fi existat în acest deal, împădurit acum, un schit sau numai o mică sihăstrie a unei călugărițe.

Concluzii

În final, am putea concluziona că toponimele de pe *Valea Humorului* sunt reprezentative pentru întreg spaţiul bucovinean. În structura lor se regăsesc, pe lângă toponime româneşti, şi toponime de sorginte slavă, germană, polonă, slovacă şi maghiară. De remarcat, însă, că toponimele româneşti neaoşe reprezintă peste 60% din total, fapt mai puţin întâlnit în zonele Sucevei şi Rădăuţilor şi, cu atât mai puţin, în mediul Bucovinei. De asemenea şi ponderea toponimelor de origine slavă, româno-slavă, este relativ redusă (doar opt) comparativ cu alte zone.

Din cele nouă toponime aduse de etniile conlocuitoare de pe această vale, considerăm că cele de origine germană, în număr de cinci, sunt reduse ca număr, iar utilizarea lor este în continuă scădere.

Sub aspect general, denumirile de locuri de pe spaţiul la care ne-am referit relevă fidel realităţile naturale ale acestor plaiuri – formele şi însuşirile reliefului, flora şi fauna, unii oameni care au avut terenuri ori s-au perindat prin aceste locuri, precum şi orânduielile mănăstirii de la *Humor* care a stăpânit aproape în totalitate acest perimetru geografic timp de aproape patru secole.

BDD-A32949 © 2013 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:00:28 UTC)

TOPONIMIA VĂII HUMOR

LEON BUBURUZAN

Die Toponymik des Humor-Tales

(*Zusammenfassung*)[*]

In der Studie *Die Toponymik des Humor-Tales* zieht der Verfasser Leon Buburuzan die Schlussfolgerung, dass die Ortsnamen in dieser Gegend Folgendes bezeichnen: die Merkmale des Bodens, der Flora und der Fauna, Menschennamen, dann Bezeichnungen, die mit der früheren Lebensart im Kloster Humor gebunden sind, sowie Namen von hier zusammenlebenden Nationalitäten: Deutschen, Slovaken und Polen. Weitere angegebene Einzelheiten betreffen die Herkunft und die Entstehungsursachen der Ortsnamen, die das Wortwurzel „Humor" als Bestandteil enthalten.

Schlüsselwörter und -ausdrücke: Humor-Tal, Toponymik, Bodenrelief, Flora, Fauna, zusammenlebende Nationalitäten.

[*] Traducere: Ştefăniţa-Mihaela Ungureanu.

BDD-A32949 © 2013 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:00:28 UTC)